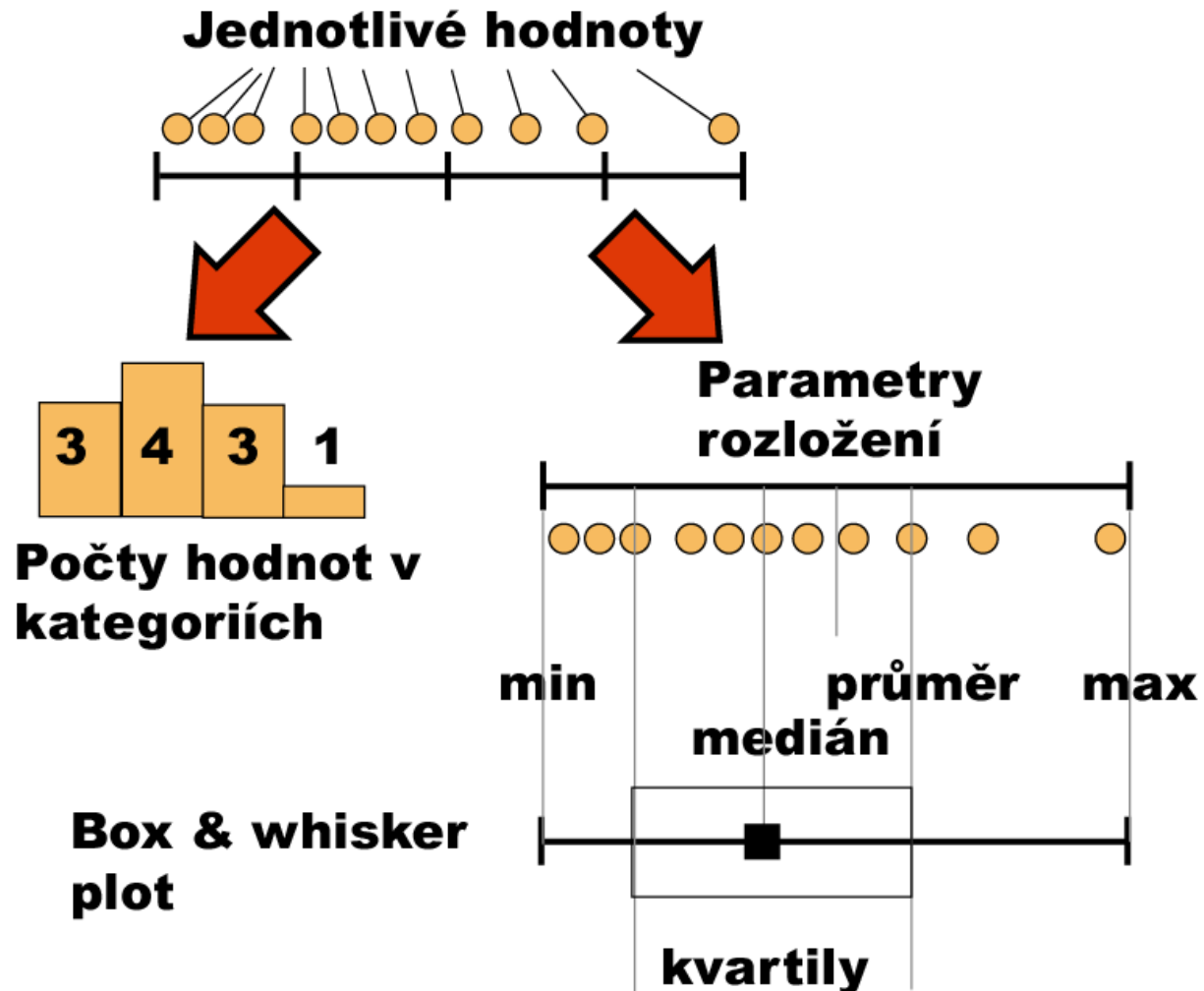

Typy proměnných

- ◆ **Kvalitativní/kategorická**
 - ◆ binární - ano/ne
 - ◆ nominální - A,B,C ... několik kategorií
 - ◆ ordinální - $1 < 2 < 3$...několik kategorií a můžeme se ptát, která je větší
- ◆ **Kvantitativní**
 - ◆ nespojitá – čísla, která však nemohou nabývat všech hodnot (např. počet porodů)
 - ◆ spojitá – teoreticky jsou možné všechny hodnoty (např. krevní tlak)

Řada dat a její vlastnosti

Frekvenční rozložení

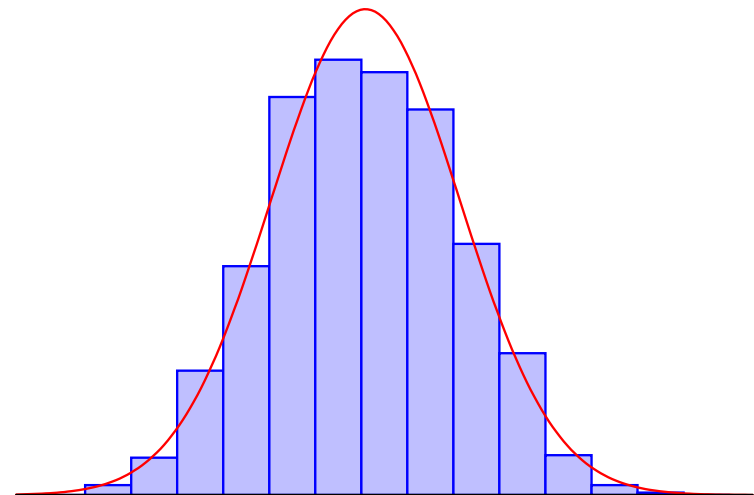
Kategorie	Četnost
B	5
C	8
D	1

Kvalitativní data

Tabulka s četností jednotlivých kategorií.

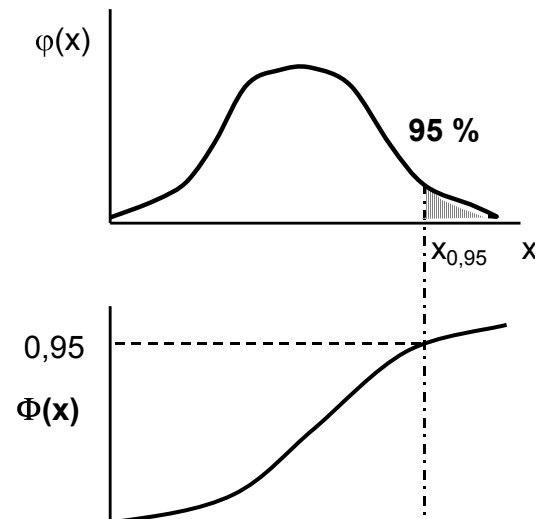
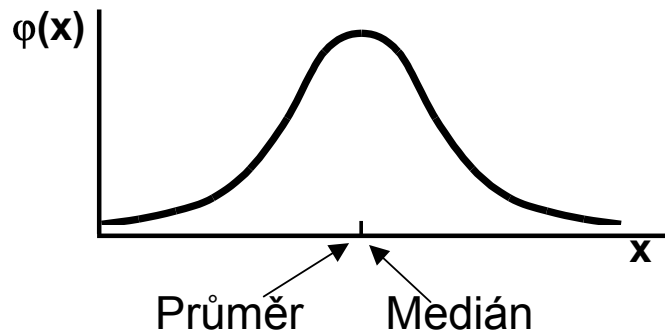
Kvantitativní data

Četnost hodnot rozložení v jednotlivých intervalech.

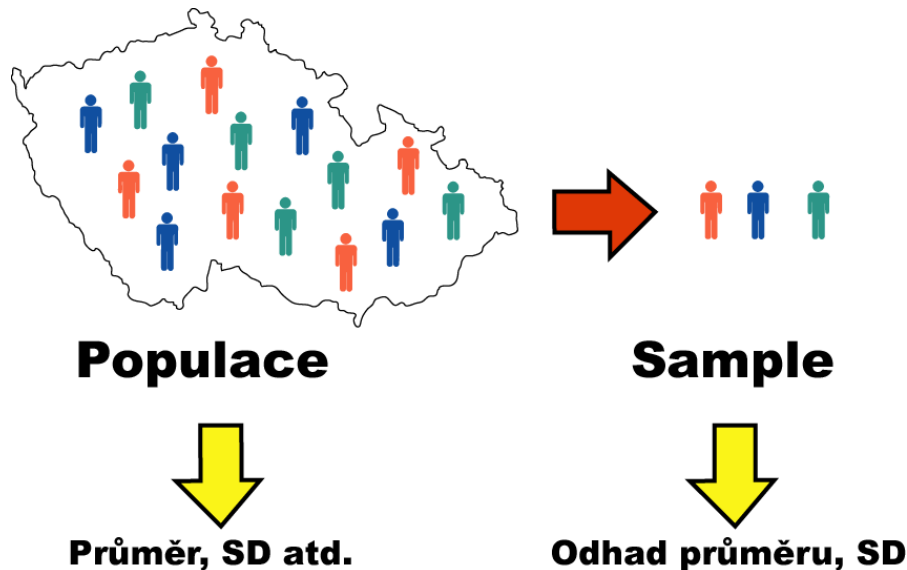
Parametry rozložení

- ◆ Soubor dat (řada čísel) můžeme charakterizovat parametry jeho rozložení
- ◆ Hlavní skupiny těchto parametrů můžeme charakterizovat jako ukazatele:
 - ◆ Středu (medián, průměr, geometrický průměr)
 - ◆ Šířky rozložení (rozsah hodnot, rozptyl, směrodatná odchylka)
 - ◆ Tvaru rozložení (skewness, kurtosis)
 - ◆ Kvantily rozložení – kolik % řady dat leží nad a pod kvantilem

Populace a vzorek

- ◆ Populace představuje veškeré možné objekty vzorkování, např. veškeré obyvatelstvo ČR při sledování na úrovni ČR, z populace získáme reálné parametry rozložení
- ◆ Z populace je prováděno vzorkování za účelem získání reprezentativního vzorku (**sample**) populace, toto vzorkování by mělo být náhodné, důležitá je také velikost vzorku, ze vzorku získáme odhady parametrů rozložení

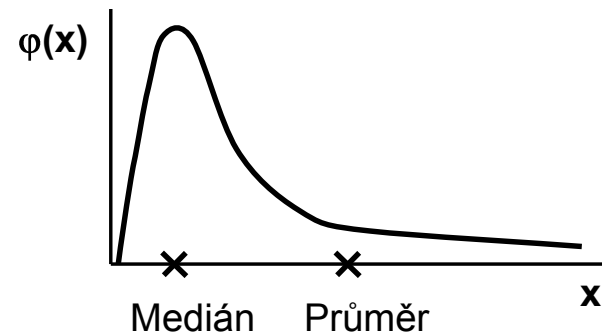
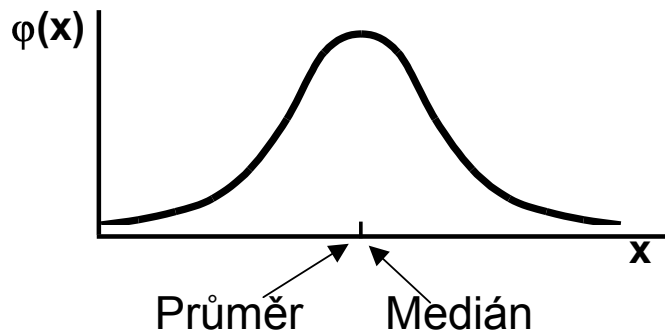

Ukazatele středu rozložení I

- ◆ **Průměr** – vhodný ukazatel středu u normálního/symetrického rozložení, kde x_i jsou jednotlivé hodnoty a n jejich počet

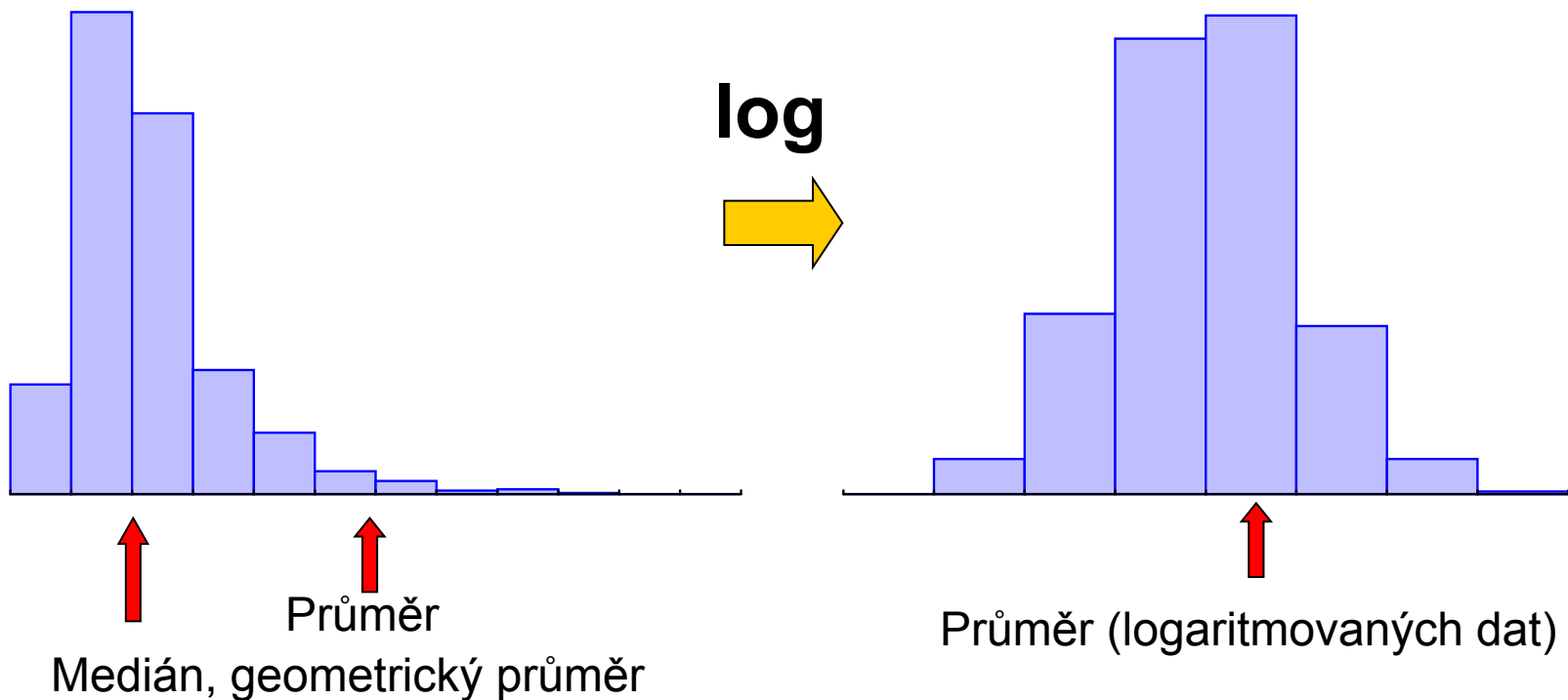
$$E(x) = \bar{x} = \sum_{i=1}^n \frac{x_i}{n}$$

- ◆ **Medián** – jde vlastně o 50% kvantil, tj. polovina hodnot leží nad a polovina pod mediánem
- ◆ V případě symetrického rozložení jsou jejich hodnoty v podstatě shodné

Ukazatele středu rozložení II.

- ◆ Geometrický průměr – antilogaritmus průměru logaritmovaných dat, je vhodný pro doleva asymetrická data (lognormální rozložení), která jsou v biologii velmi častá, jeho hodnota v podstatě odpovídá mediánu
- ◆ Takto asymetrická data je možné převést logaritmickou transformací na

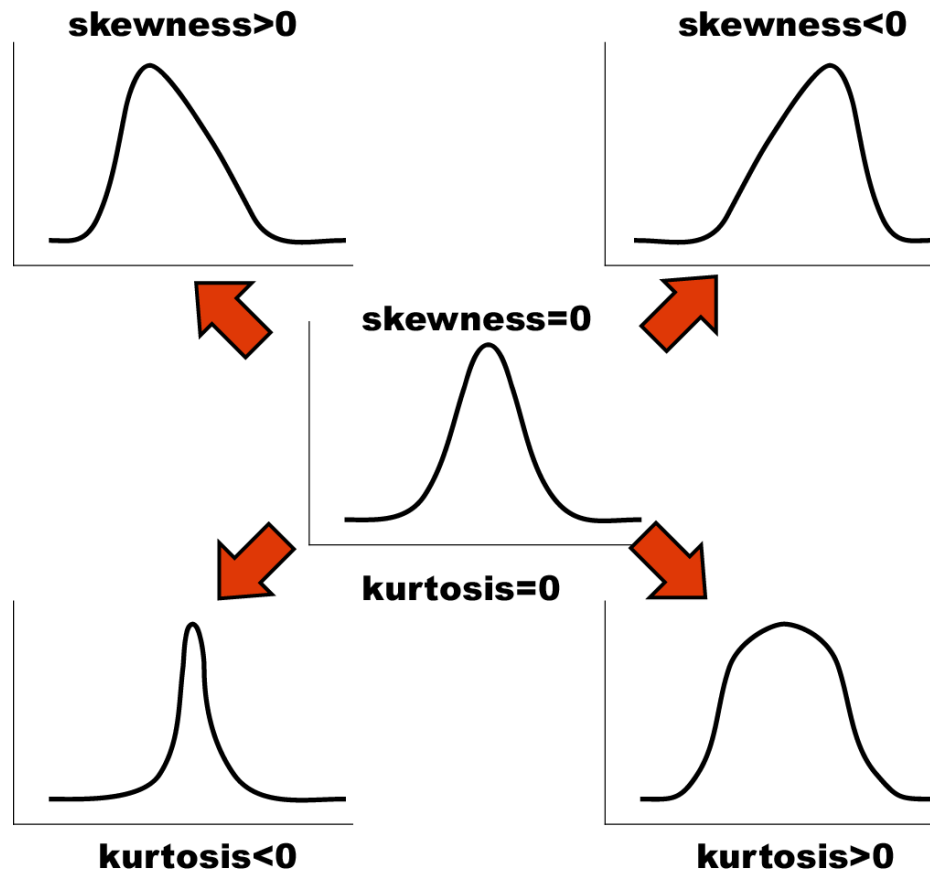

Ukazatele šířky rozložení

- ◆ **Rozptyl** je ukazatelem šířky rozložení získaný na základě odchylky jednotlivých hodnot od průměru.
$$s^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n - 1}$$
- ◆ Obdobně jako u průměru je jeho vypovídací schopnost nejvyšší v případě symetrického/normálního rozložení
- ◆ **Směrodatná odchylka** je druhá odmocnina z rozptylu
- ◆ **Koeficient variance** - podíl SD ku průměru (u normálního rozložení by se 95% hodnot mělo vejít do průměr ± 3 SD), pokud je SD větší než 1/3 průměru jsou teoreticky pravděpodobné záporné hodnoty v rozložení – ukazatel problémů s normalitou dat

Ukazatele tvaru rozložení

- ◆ **Skewness** – ukazatel „šikmosti“ rozložení, asymetrie rozložení
- ◆ **Kurtosis** – ukazatel „špičatosti/plochosti“ rozložení

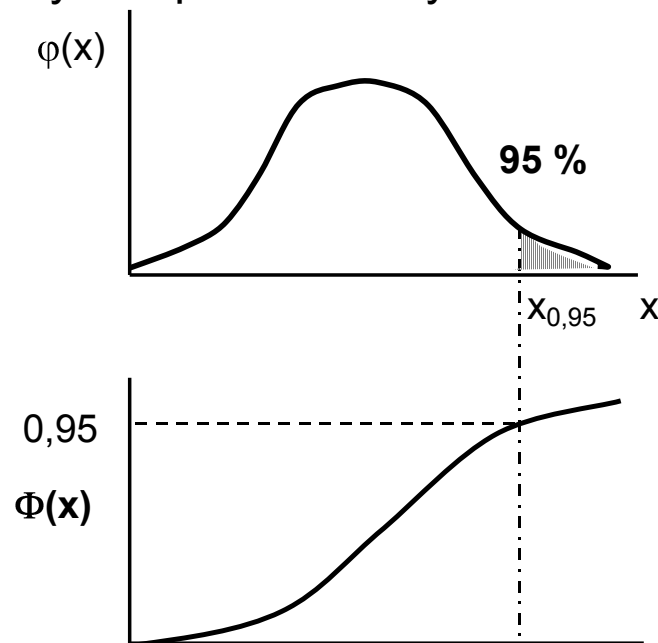

Další parametry rozložení

- ◆ **Počet hodnot** – důležitý ukazatel, znamená jak moc lze na data spoléhat
- ◆ **Střední chyba odhadu průměru** - je založena na směrodatné odchylce rozložení a **počtu hodnot**, vlastně jde o směrodatnou odchylku rozložení průměru. Říká jak přesný je náš výpočet průměru. Čím větší počet hodnot rozložení, tím je náš odhad skutečného průměru přesnější.
- ◆ **Suma hodnot**
- ◆ **Modus** – nejčastější hodnota, vhodný např. při kategoriálních datech
- ◆ **Minimum, maximum**
- ◆ **Rozsah hodnot**
- ◆ **Harmonický průměr** - převrácená hodnota průměru převrácených hodnot (vždy platí harmonický průměr < geometrický průměr < aritmetický průměr)

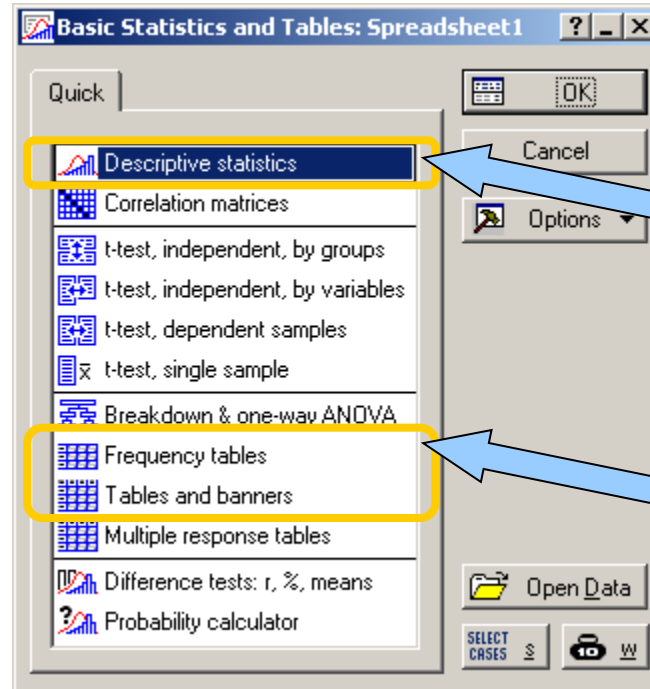
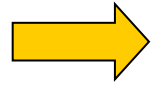
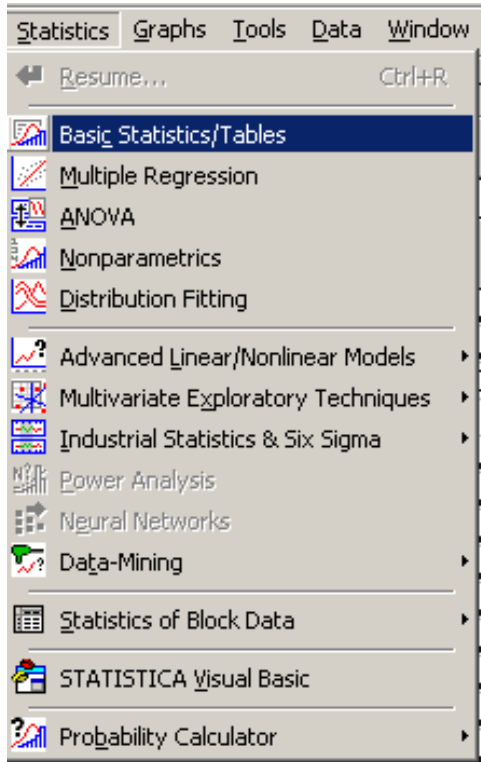
Distribuční funkce

- ◆ Definice kvantilu dle distribuční funkce - Kvantil rozložení ($X_{0,95}$) je číslo, jehož hodnota distribuční funkce je rovna pravděpodobnosti, pro kterou je kvantil definován ($\Phi(x)$... distribuční funkce), tj. pokud vezmeme nějaký bod rozložení a porovnáme jej s tímto bodem (kvantilem), máme 95% pravděpodobnost, že bude menší než hodnota kvantilu ($X_{0,95}$).
- ◆ Pomocí distribuční funkce můžeme určit jaký podíl hodnot rozložení je menší než daná hodnota – využití při statistických testech

Analýza dat na PC I.

Základní popisná statistika

Popisná statistika

Frekvenční
tabulky, analýza
kontingenčních
tabulek

Analýza dat na PC I.

Základní popisná statistika

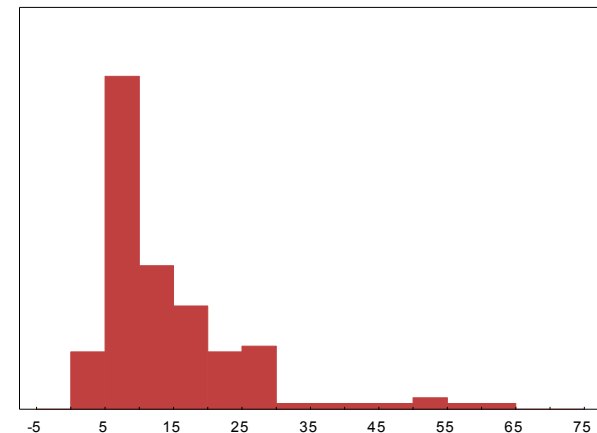
The image shows a screenshot of the Minitab 'Descriptive Statistics: Spreadsheet 1' dialog box. The 'Variables' field contains 'ALL'. The 'Summary' section is expanded, showing 'Summary: Descriptive statistics', 'Frequency tables', 'Histograms', and 'Box & whisker plot for all variables'. The 'Options' section is also expanded, showing 'SELECT CASES' (set to 10), 'Wghtd moments' (unchecked), 'DF = W-1' (selected), and 'MD deletion' (set to 'Pairwise').

Annotations with arrows point to the following elements:

- Výběr proměnných**: Points to the 'Variables' field.
- Tabulka četností hodnot**: Points to the 'Frequency tables' option.
- Box and whisker plot (následuje nastavení zobrazených parametrů)**: Points to the 'Box & whisker plot for all variables' option.
- Histogram**: Points to the 'Histograms' option.
- Základní výstup**: Points to the 'Summary' section.
- Výběr dat**: Points to the 'SELECT CASES' field.
- Zpracování chybějících hodnot**: Points to the 'MD deletion' section.

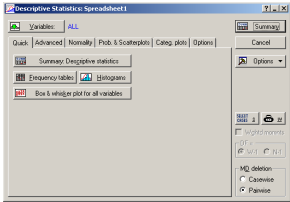
Popisné grafy I. Histogram a graf četnosti

- ◆ Tyto grafy se používají k zobrazení podílu výskytu hodnot v určitém intervalu proměnné. Oba grafy se liší způsobem zobrazení poměrů, zatímco sloupcový graf četností vynáší jako výšku sloupce přímo počet hodnot, u histogramu je důležitá plocha sloupce (počet hodnot zde odpovídá ploše a ne výšce sloupce), která vyjadřuje podíl objektů v daném intervalu, výška sloupce histogramu se získá jako podíl plochy (tj. počtu objektů) a šířky intervalu. V případě stejných šířek intervalů vypadají oba typy grafů stejně, liší se v případě nestejných intervalů (sloupce histogramu jsou u širších intervalů nižší – plocha sloupce odpovídá počtu objektů).
- ◆ Sloupce tedy odráží četnost objektů v daném intervalu, kterou vyjadřují buď svou výškou nebo plochou. Histogramy mohou existovat v několika formách 1) histogram relativních a absolutních četností a 2) histogram normální a kumulativní.

Analýza dat na PC I.

Tvorba grafů

- ◆ Jako součást analýzy
- ◆ Lišta grafů
- ◆ Samostatné menu grafů
- ◆ Graphs of block and input data

7 Var7	8 Var8	9 Var9	10 Var10
0,239879	0,063452	0,288747	0,480281
0,4376	Statistics of Block Data		687158
0,574			95108
0,788	Values/Stats Var7...		
0,328	Histogram Var7		
0,344	Box-Whisker Var7		
0,319	Probability Plot Var7		
0,822	Scatterplot by...		
0,096	2D Histogram by...		
0,664	3D Histogram by...		
	Box-Whisker by...		
	Probability Plot by...		
	Matrix Scatterplot...		

Tvorba histogramu/grafu četnosti

Způsob zobrazení více proměnných

Proložení normálního rozložení

Nastavení intervalů grafu:

- Na základě celých čísel v datech
- Počet intervalů
- Podle kódů

Galerie všech grafů

Výběr dat

Vážení dat

Možnosti nastavení

Pokročilá tvorba histogramu/grafu četnosti

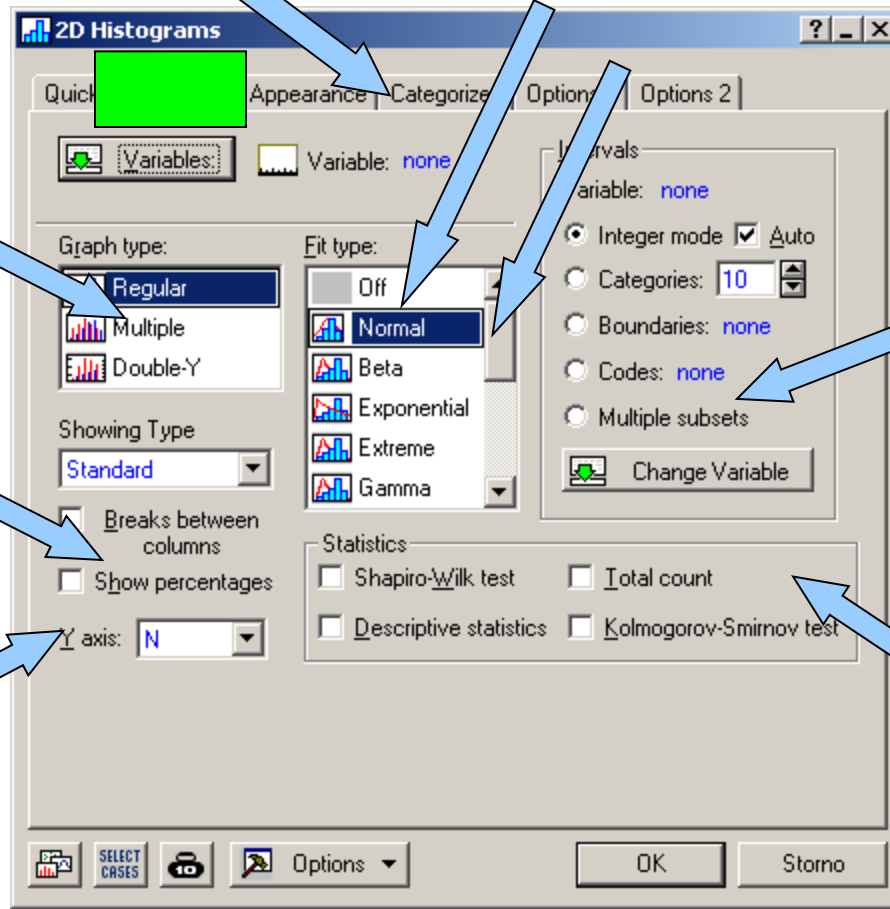
Kategorizace grafu

Proložení různých rozložení

Způsob zobrazení více proměnných

Způsob zobrazení

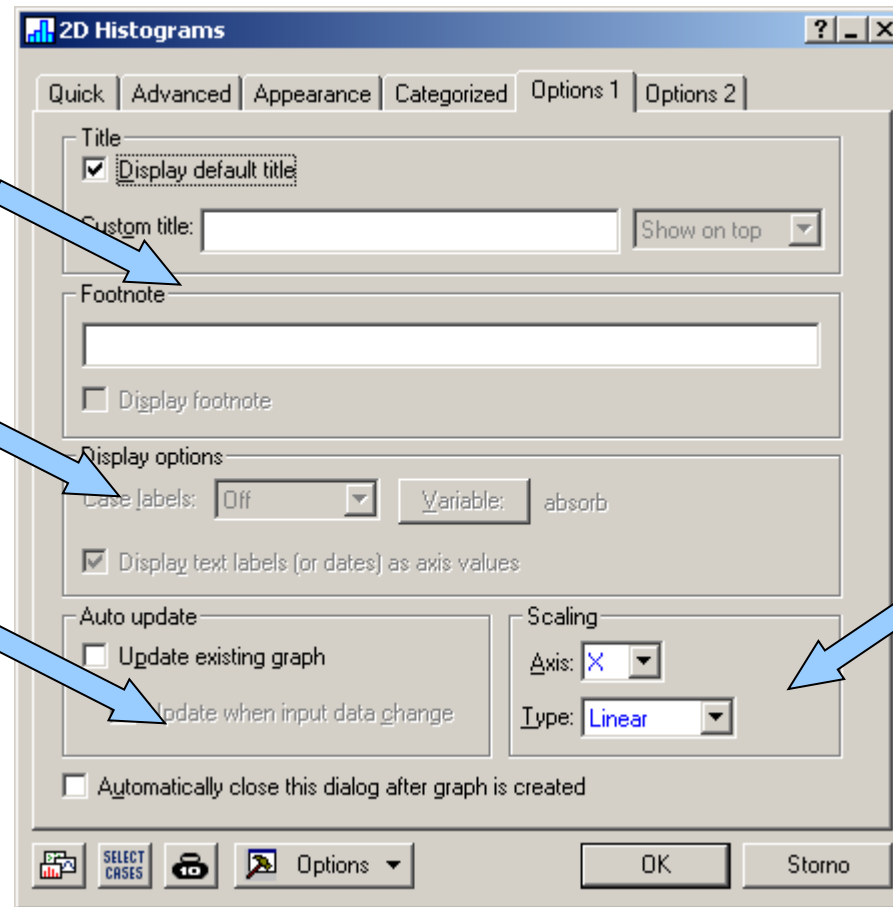
Zobrazení hodnot na ose Y

- Kategorizace
- celá čísla v datech
 - počet kategorií
 - hranice
 - kódy
 - výběr dat

Testy normality a
popisná statistika

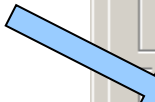
Nastavení společná různým typům grafů I

Popisky grafu

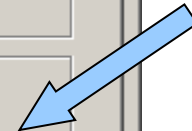
Zobrazení popisek dat

Překreslení existujícího grafu

Transformace os

Nastavení společná různým typům grafů II

Normální (karteziánský)
nebo polární systém

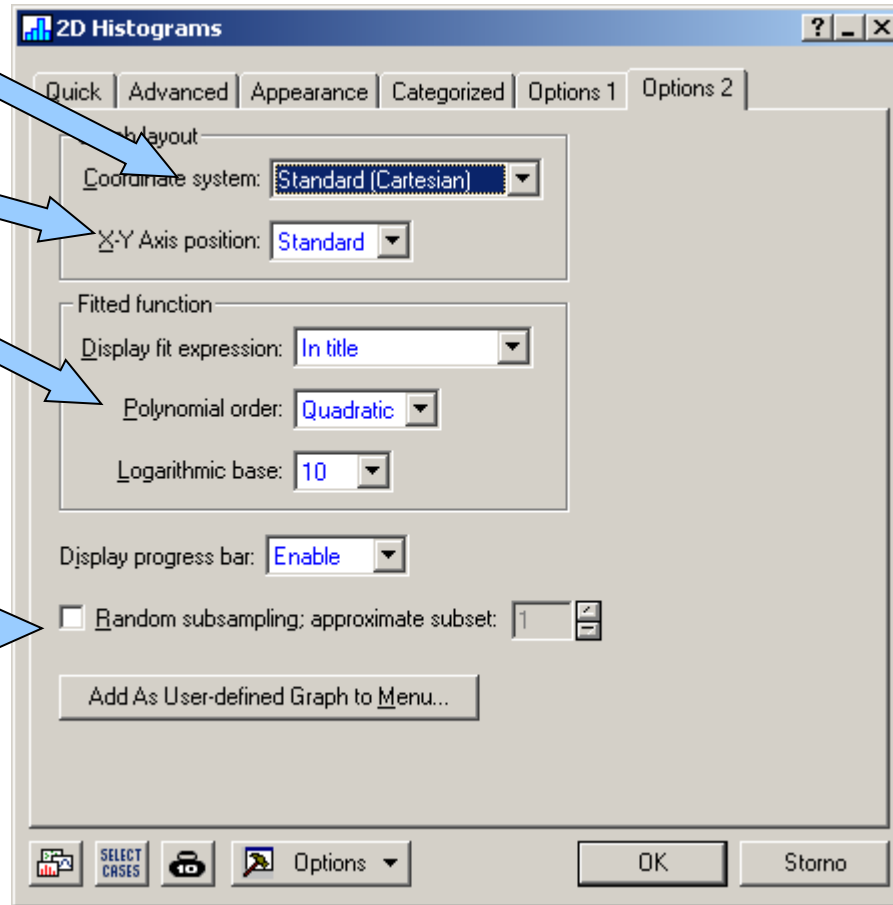
Pozice os

Zobrazení regresní
funkce, nastavení
polynomu pro proložení,
základ logaritmu

Zobrazit postup výpočtu

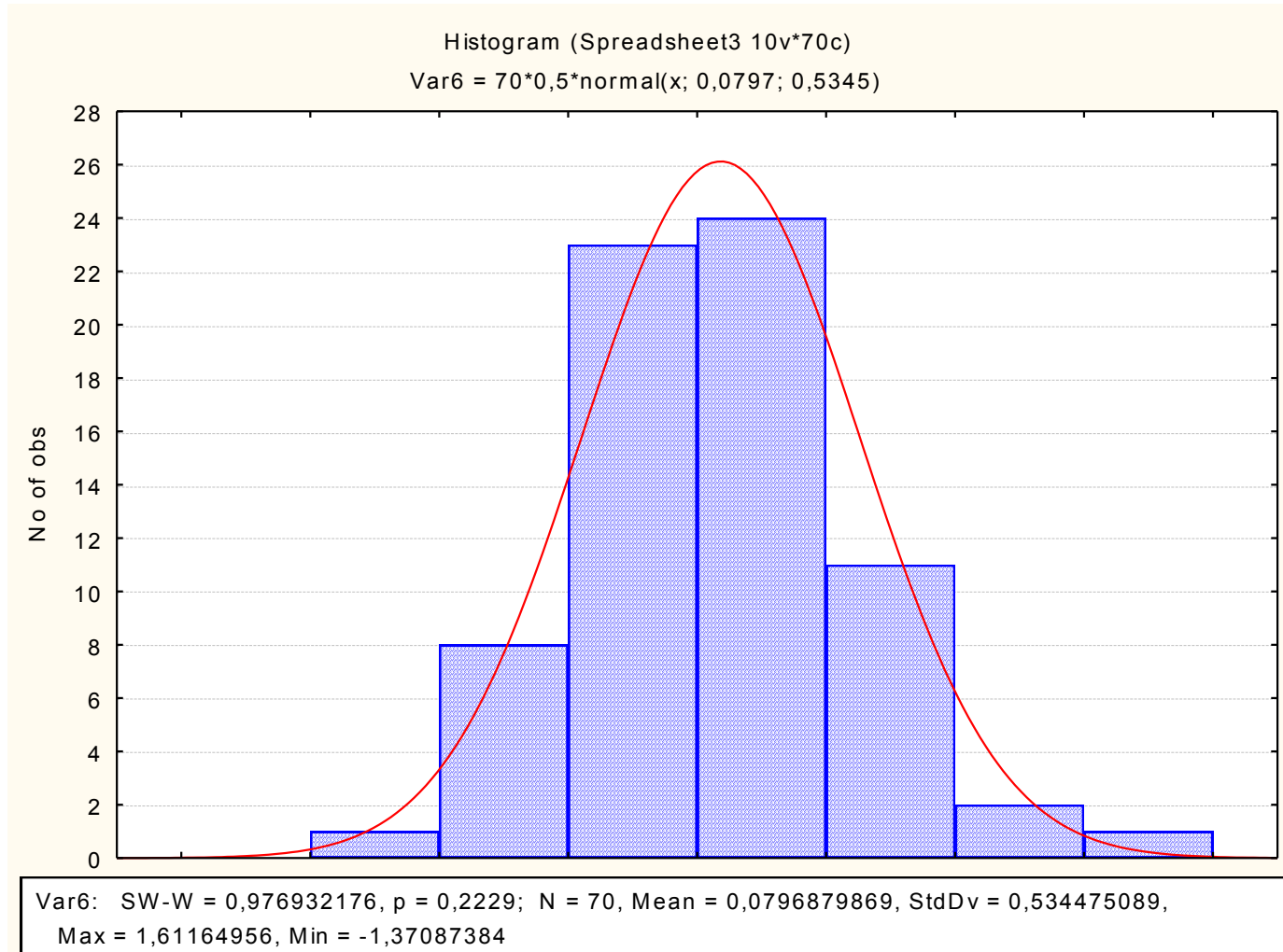
Výběr z dat

Přidání upraveného grafu do
menu

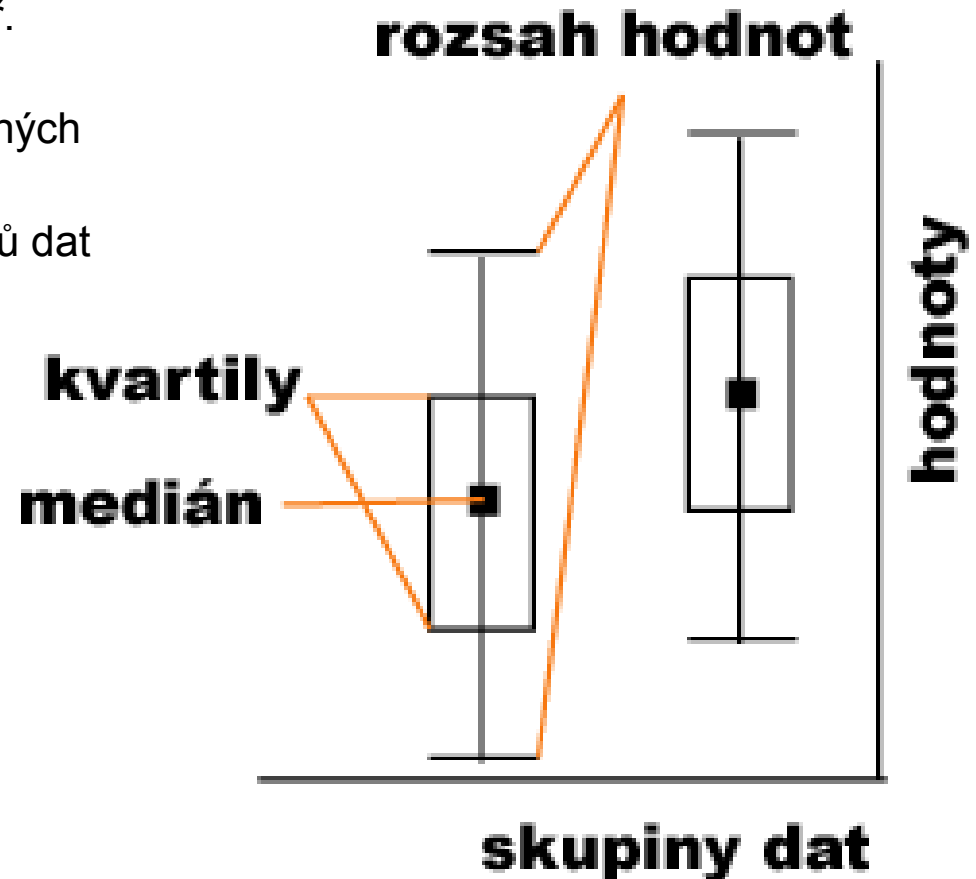
Analýza dat na PC I.

Ne - Histogram

Box & whisker plot

- ◆ Typ grafu vynášející několik významných bodů rozložení, např. medián, kvartily a rozsah hodnot
- ◆ Poskytuje grafický přehled popisných statistik
- ◆ Rychlé srovnání několika souborů dat
- ◆ Umožňuje orientačně posoudit normalitu dat

Analýza dat na PC I.

Box and whisker plot

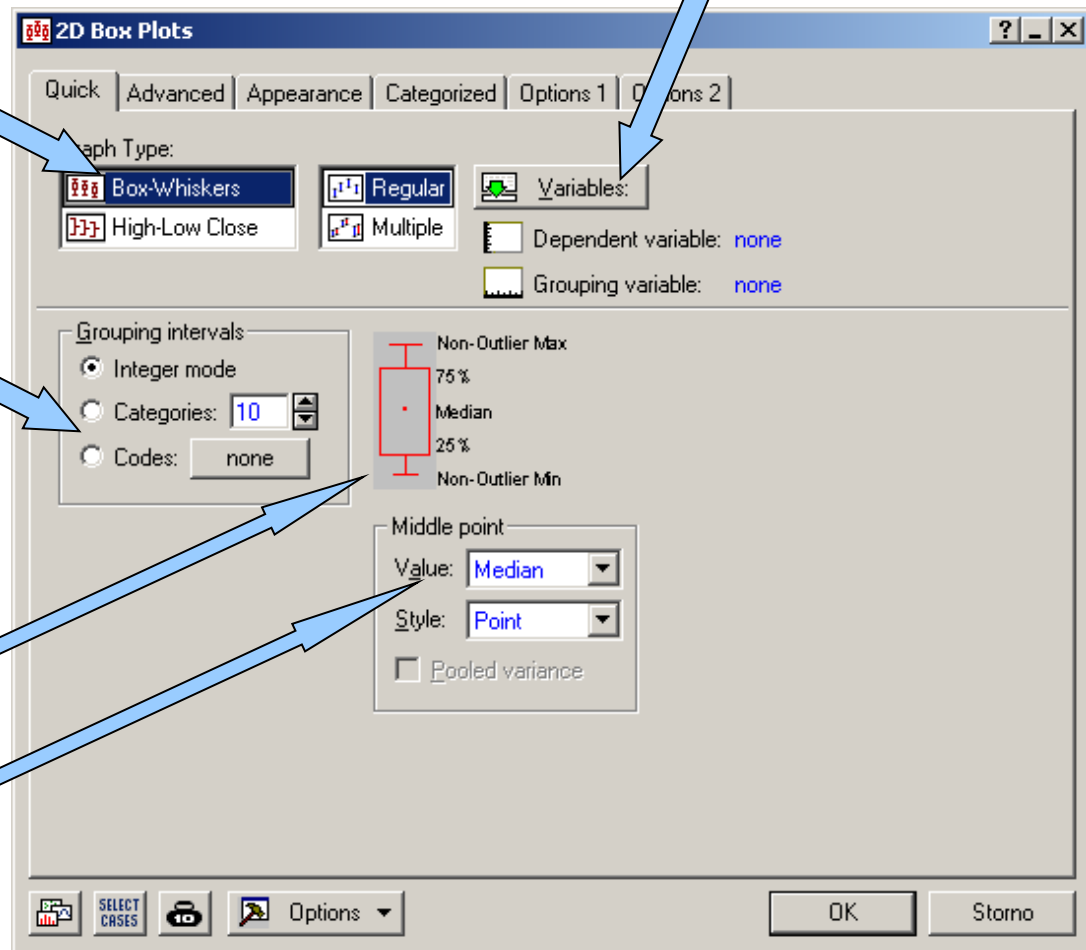
Datová a kategorizační proměnná

Způsob zobrazení box and whisker plotu

Kategorizace hodnot do jednotlivých grafů

Preview grafu

Ukazatel středu

Analýza dat na PC I.

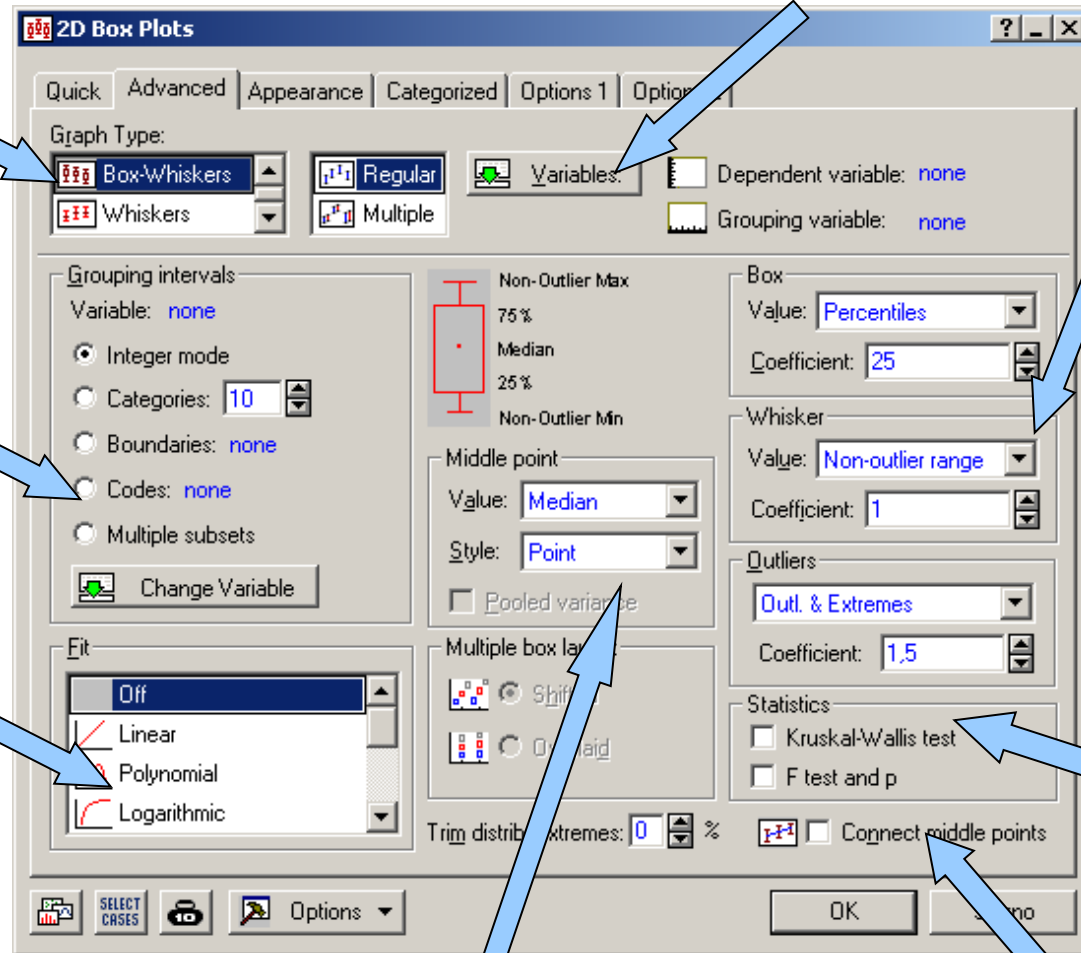
Box & whisker plot II

Datová a kategorizační proměnná

Typ grafu

Kategorizace hodnot do jednotlivých grafů

Proložení křivky

Které statistiky budou zobrazeny

Statistické testy

Středová hodnota

Spojení středů